

کماکان جامع‌ترین کتاب درباره امام مجتبی «صلح امام حسن» رهبری است

حجت الاسلام مظاهری می‌گوید که حتی پس از انقلاب هم درباره امام حسن کم پژوهش کردیم و کماکان بهترین کتاب فارسی «صلح امام حسن» است که نیم قرن پیش با ترجمه رهبر معظم انقلاب به ایرانیان عرضه شد.

حجت الاسلام مظاهری می‌گوید که حتی پس از انقلاب هم درباره امام حسن کم پژوهش کردیم و کماکان بهترین کتاب فارسی «صلح امام حسن» است که نیم قرن پیش با ترجمه رهبر معظم انقلاب به ایرانیان عرضه شد.

به گزارش خبرنگار مهر، در تقویم رسمی کشور روز ۲۸ ماه صفر به عنوان سالروز شهادت سبط اکبر پیامبر، امام حسن مجتبی (ع) ثبت شده است. مهم ترین نکته و مفهوم در زندگانی امام مجتبی (ع) «مظلومیت» است. ایشان در هنگامه ای از سوی عامه مردم به خلافت برگزیده شد که «ناکثین»، «قاسطین» و «مارقین» امت واحده ای را که پیامبر با خون دل بسیار سامان داده بود، دچار تشتت فکری و سیاسی کرده بودند.

امت آن دوران نخواستند که به محتوای آیه شریفه «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا» عمل کنند و حبل الله را که مصداقش در آن دوران امام مجتبی (ع) بود تنها گذاشتند و در نتیجه امام پس از زخم خوردن از نزدیکان به صلح با معاویه روی آورد، البته صلح و صلحنامه ای که کم از جنگ نداشت و به تعبیر رهبر معظم انقلاب پرشکوه ترین نرمش قهرمانانه تاریخ بود.

مظلومیت امام مجتبی در طول تاریخ ادامه پیدا کرد و حتی امروزه که ۴۰ سال از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و تثبیت نخستین نظام شیعی مدرن در جهان می‌گذرد، کتاب مهم و پژوهش درخوری درباره امام مجتبی انجام نشده است. حتی ما اکنون تاریخ دقیق شهادت ایشان را هم نمی‌دانیم چرا که بسیاری از علمای رجالی از جمله مرحوم آیت الله سید محمدعلی موحد ابطحی، با پژوهش و اجتهاد بر اسناد و روایات به امروز رسیده، اثبات کرده اند که نه روز بیست و هشتم که روز هفتم صفر سالروز شهادت این امام همام است. به مناسبت روز بیست و هشتم صفر با حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر مظاهری اصفهانی، پژوهشگر علوم دینی و استاد حوزه و دانشگاه به گفت و گو نشستیم.

کمبود پژوهش‌ها مختص امام مجتبی (ع) نیست

حجت الاسلام مظاهری اصفهانی در گفت و گو با مهر با اشاره به کمکاری پژوهشگران درباره امام مجتبی (ع) اظهار کرد: قبول دارم که درباره امام حسن مجتبی (ع) بسیار کم کار شده و اسناد بسیار کم است و تحلیل‌های اندکی هم درباره زندگی و نوع مواجهه ایشان با خصم انجام شده. این نکته کاملاً درست است اما فراموش نکنیم که ویژه امام حسن نیست.

وی افزود: شما اگر حضرت امیرالمومنین (ع)، حضرت سیدالشهدا (ع) و همچنین حضرت حجت بن الحسن (عج) را استثنا کنید، متوجه خواهید شد که درباره باقی ائمه نیز این کمکاری صورت گرفته است. به عنوان مثال اگر نوجوانان و جوانان از ما منبع مطالعاتی درباره امام جواد (ع) یا امام هادی (ع) خواستند، چه داریم که به آنها معرفی کنیم؟

شما اگر حضرت امیرالمومنین (ع)، حضرت سیدالشهدا (ع) و همچنین حضرت حجت بن الحسن (عج) را استثنا کنید، متوجه خواهید شد که درباره باقی ائمه نیز این کمکاری صورت گرفته
حجت الاسلام مظاهری اصفهانی ادامه داد: البته این کمبود پژوهش و کتاب نباید منجر به انتشار کتاب‌های ضعیف شود. باید کارهای درخور در این حوزه مطالعاتی ارائه داد؛ مثل پژوهش‌هایی که مرحوم دکتر سیدجعفر شهیدی درباره برخی از ائمه انجام داده بود. در آثار مرحوم علامه شهیدی هم مستندات قوی است و هم قلم و نوع تحلیل. او در مکتوبات خود سندهای ضعیف را رد کرده و سندهای قوی را پرورش داده است.

نیم قرن از انتشار ترجمه رهبری می‌گذرد اما هنوز بهترین است

حجت الاسلام مظاهری اصفهانی در بخش دیگری از سخنان خود به جامع‌ترین کتابی که تاکنون درباره امام مجتبی (ع) منتشر شده اشاره کرد و گفت: کتاب «صلح امام حسن (ع)؛ پرشکوه ترین نرمش قهرمانانه تاریخ» ترجمه رهبر معظم انقلاب حضرت آیت الله العظمی سیدعلی خامنه ای است از کتاب «صُلْحُ الْحَسَنِ (ع)» اثر شیخ راضی آل یاسین. این

کتاب برای نخستین بار در سال ۱۳۴۸، یعنی نیم قرن پیش منتشر شد و جامع ترین کتاب درباره امام حسن (ع) است.

مترجم کتاب «شیوه شهریاری» اضافه کرد: پس از گذشت ۵۰ سال از انتشار این کتاب و ۴۰ سال از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، هنوز کتابی درباره امام حسن (ع) منتشر نشده که جامع تر، قوی تر و گسترده تر از این ترجمه باشد. متأسفانه این کتاب را اکنون جوانان نمی خوانند، مگر آنهایی که اهل تحقیق و پژوهش درباره تاریخ اسلام باشند.

نویسنده کتاب «از ژرفای حج» در ادامه با اشاره به این نکته که نمی توان همیشه مخاطبان را به کتاب «صلح امام حسن» ارجاع داد، گفت: همانطور که گفتم این کتاب برای نیم قرن پیش است. اصولاً تا کی می توان مردم و بویژه جوانان را به این کتاب ارجاع داد؟ اگر پس از مطالعه آن منبع دیگری خواستند چه کنیم؟

به منابع ادبی درباره امام حسن(ع) نیز نیاز است

این استاد حوزه و دانشگاه در بخش دیگری از این گفت وگو به ضرورت تالیف آثار ادبی درباره ائمه نیز اشاره کرد و ادامه داد: ضرورت دارد که در حوزه مطالعات پیرامون ائمه معصومین آثار تازه با رویکردهای مختلف هم منتشر شوند. یکی از بهترین مثال ها برای از این دست کتاب ها، آثار سیدمهدی شجاعی است که با طیب خاطر و اطمینان قلبی می توان آنها را به جوانان معرفی کرد.

پس از گذشت ۵۰ سال از انتشار «صلح امام حسن» با ترجمه رهبری و ۴۰ سال از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، هنوز کتابی درباره امام حسن (ع) منتشر نشده که جامع تر، قوی تر و گسترده تر از این ترجمه باشد

مظاهری اصفهانی گفت: ما کتاب خوب پژوهشی و تحلیلی درباره حضرت (س) نداریم، اما جوانان بسیاری چه دختر و چه پسر هستند که مدام در طول سال بویژه ایام عزاداری حضرت اباعبدالله (ع) نام حضرت زینب و سخنان مشهور ایشان از جمله «ما رأیت الا جمیلاً» را می شنود. خوب چطور می توانند درباره ایشان اطلاعات کسب کنند؟ واقعیت را بخواهید در طول این سال ها هرکسی که از من درخواست معرفی کتاب درباره حضرت زینب (س) را کرد به او «آفتاب در حجاب» سید مهدی شجاعی را پیشنهاد دادم. این کتابی تاریخی و تحلیلی است، اما روایت خوبی است از زندگانی حضرت زینب (س) با بیان و قلمی بسیار زیبا و قشنگ. من به تعدادی از جوانان مطالعه این کتاب را پیشنهاد کردم که آنها پس از مطالعه بسیار گریه کردند و گریه شان البته گریه روضه ای نبود.

نویسنده کتاب «از اوج آسمان» در پایان گفت: ما نویسندگان حوزه و دانشگاه اگر کسی از ما کتاب تازه ای درباره امام حسن مجتبی (ع) بخواهد چیزی در چنته نداریم. بنابراین باید پژوهشگری مانند مرحوم شهیدی را پیدا کرده و برای نگارش چنین کتابی به او متوسل شویم.

درباره کتاب صلح امام حسن(ع)

«صُلْحُ الْحَسَنِ(ع)» تالیف آیت الله شیخ راضی آل یاسین، از معدود آثار تالیفی مفصل درباره امام حسن مجتبی (ع) است. شیخ راضی آل یاسین، فرزند شیخ عبدالحسین بن شیخ باقر از علما و محققان و مورخان نجف است که در سال ۱۳۱۴ ق متولد شد و در ۱۵ ذی القعدة سال ۱۳۷۲ ق درگذشت. وی پیش از آن، کتاب هایی نیز با عنوان «تاریخ الکاظمیه فی القدیم و الحدیث» و «اوج البلاغة» در خطبه های امام حسن و امام حسین(ع) را تألیف کرده بود.

شیخ راضی آل یاسین برای نگارش «صُلْحُ الْحَسَنِ(ع)» از قریب به صد منبع معتبر و ارزشمند استفاده کرده و در آن به موضوعاتی پرداخته که پیشتر کمتر مورد توجه بوده اند. نویسنده به خوبی توانسته موضوع صلح امام حسن(ع) و علت و عوامل آن را شرح کند. کتاب دارای سه قسمت است که در قسمت نخست شرح حال کوتاهی از زندگی امام مجتبی(ع) ارائه داده و در قسمت دوم به موضوع بیعت با آن حضرت و وضعیت سپاه می پردازد. قسمت آخر و اصلی کتاب، بررسی قرارداد صلح و عوامل آن بحث می کند. عناوین این سه بخش به این شرح است: «امام حسن بن علی(ع)»، «موقعیت سیاسی» و «صلح». در خاتمه کتاب نیز، گزارشی از مقایسه شرایط صلح امام حسن(ع) و قیام امام حسین(ع)، به لحاظ دوستان و یاران و به لحاظ دشمنان ارائه شده است. مؤلف بیش از آن که به نقل گزارش های تاریخی بپردازد، به بیان و تحلیل اوضاع و شرایط از نگاه خود پرداخته، اما با این حال از ارجاع به منابع و استناد به آنها غفلت نکرده و به منابع مختلفی در متن و پاورقی توجه داده است که همان مصادر دست اول تاریخی هستند.

رهبر معظم انقلاب درباره علت ترجمه شان از این کتاب نوشته اند: «پیش از این که به ترجمه این کتاب بپردازم، مدت ها در فکر تهیه نوشته ای در تحلیل موضوع صلح امام حسن بودم و حتی پاره ای یادداشت های لازم نیز گرد آورده بودم؛

ولی سپس امتیازات فراوان این کتاب مرا از فکر نخستین بازداشت و به ترجمه این اثر ارزشمند وادار کرد... مگر که جامعه فارسی زبان نیز چون من از مطالعه آن بهره گیرد و هم برای اولین بار درباره این موضوع بسی با اهمیت، کتابی از همه رو جامع، در معرض افکار جویندگان و محققان قرار گیرد.»

محمد آسیابانی